

ตอนที่ ๒ จากครูสุไคซ์

ก่อนมาสัมมนาในครั้งนี้ผู้เขียนเคยได้ยิน (ได้อ่าน) มาบ้าง เรื่อง “การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑” จากการศึกษาที่ต้องเข้ามาคลุกคลีกับโครงการ “Smart classroom” ซึ่งเป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ของ โรงเรียนนายเรือ ผู้เขียนจึงใช้โอกาสนี้มาทำความเข้าใจกับบทบาทของครูให้ in trend เข้ากับยุคสมัยกับเขาซักหน่อย พอมาเห็นหัวข้อ Show & Share เรื่อง “จากครูสุไคซ์ สอนอย่างไรให้นักเรียนคิดเป็น (Teacher as Coach)” โดย ดร.ปรกรณ์ สุปินานนท์ และ คุณ ณิชฎุฒิ คุ่มทอง จากคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ก็รู้สึกสนใจว่าเค้าจะทำงานยังไง ที่นี้ขอบรรยากาศห้องเรียนก่อน ห้องเรียนจัดเป็นเก้าอี้วงกลม ให้ทุกคนในห้องเห็นหน้ากันหมด มีกระดานสำหรับเขียนข้อความที่เป็นความเข้าใจร่วมกัน ไว้เป็นช่วงๆ ผู้เขียนเห็นสภาพห้องแล้วแบบ... ไม่อยากเข้า เพราะเค้าได้เลยว่า ผู้เรียนต้องพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นแน่ๆ และด้วยความที่ว่าเราเป็นครูใหม่หัดสอน มันก็กังวลว่าจะพูดไรดี แต่ความรู้สึกนี้ ไม่สามารถห้ามความอยากรู้ อยากรู้เห็นของตนเองได้ เลยตัดสินใจ ลุย...ไปข้างหน้า

คำถามแรกที่อาจารย์ให้ผู้เข้าอบรมตอบคือ “คุณทั้งหลายครับ เวลาพวกคุณสอนให้เทคนิคแบบไหนสอนกันครับ” ขอให้ช่วยแยกกลุ่มให้หน่อย

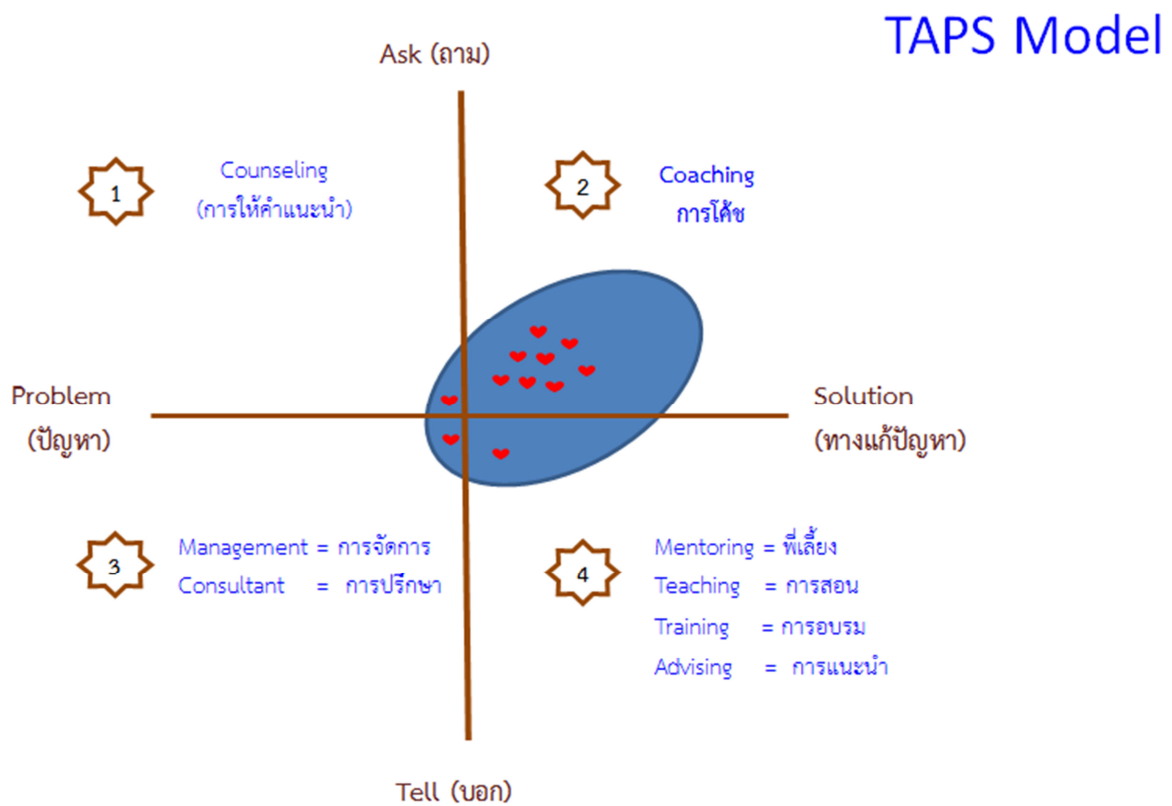
กลุ่ม ๑ ถามคำถาม (Ask) เพื่อให้นักเรียนเห็นปัญหา (Problem) หมายความว่า ครูจะตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา (Root causes analysis) วิธีการง่ายๆ ที่เดี๋ยวนี้อาจใช้กันอย่างแพร่หลายคือการตั้งคำถาม ๕ วาย (5 WHYS) หลักการก็ไม่ยาก แค่ถามคำถาม “ทำไม” ไป ๕ ครั้ง (เป็นอย่างน้อย) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาโดยเจาะลึกให้ถึงแก่นที่แท้จริงของปัญหา ผ่านการถามคำถาม ๕ คำถาม ที่เจาะลึกลงไปเรื่อยๆ การสอนแบบนี้ถือเป็นการสอนแบบให้คำแนะนำ (Counseling) คือ ให้นักเรียนเข้าใจสาเหตุของปัญหา แล้วครูจะแนะนำให้เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนตัดสินใจ/คิดวิธีการแก้ปัญหา การสอนแบบนี้ให้ หัวใจเดียว

กลุ่ม ๒ ถามคำถาม (Ask) และชวนให้คิดถึงทางออกของปัญหา (Solution) การสอนแบบนี้ให้หัวใจหลายดวง ครูทำหน้าที่เป็นโค้ชซึ่งจะไม่ให้วิธีการหรือคำแนะนำ แต่จะช่วย (Facilitate) นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ สร้างแผนการดำเนินงาน/แผนการตามความรู้และสถานการณ์ พร้อมร่วมคิดไปกับนักเรียน เพื่อให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ด้วยวิธีการของนักเรียนที่คิดขึ้นได้เอง

กลุ่ม ๓ บอก (Tell) ปัญหา (Problem) กลุ่มนี้ครูซึ่งเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ (specialist) ในสาขานั้นๆ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา (Consult) ให้คำแนะนำ (Recommend) และวิธีการ (Solution) แก่ นักเรียน ในการแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เฉพาะเจาะจง วิธีนี้ได้หัวใจเดียวเช่นกัน

กลุ่ม ๔ บอก (Tell) ทางออกของปัญหา (Solution) กลุ่มนี้ครูจะเป็นผู้ให้ความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ เทคนิค อบรมถ่ายทอดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่ดี

กลุ่มต่างๆ เหล่านี้ สามารถอธิบายได้จาก TAPS Model

ผู้เขียนขอสรุปแนวทางการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ไว้คร่าวๆ คือ การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ จะเน้นให้ผู้เรียนมีการคิดวิพากษ์ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมซึ่งต่อไปจะรวมเรียกว่าทักษะในการเรียนรู้ ซึ่งถือว่ามีค่ามากกว่าความรู้ บทบาทของครูในสมัยก่อน มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ (จนบางครั้งเลยเกิดกลายเป็นผู้ผูกขาดความรู้และความถูกต้องไว้) นักเรียนส่วนใหญ่จึงเคยชินกับการรับฟังและทำตาม) จะต้องปรับไปเน้นที่ทักษะความเป็นโค้ช ครูจึงอาจไม่จำเป็นต้องมีความรู้/ประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้นๆ แต่ครูควรมีลักษณะเหมือนเป็นส่วนร่วมกับนักเรียนในกระบวนการกระตุ้นความคิดอย่างสร้างสรรค์ ปรับกรอบความคิด และจุดใจหรือเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนนำเอาศักยภาพทั้งส่วนตัวและวิชาชีพมาใช้ในรูปแบบหรือแนวทางของตนเอง อาจกล่าวได้ว่า “ลักษณะของการเป็นโค้ชที่ดีคือ ผู้รู้จักวางความรู้ ประสบการณ์ เพื่อเข้าถึงจิตใจผู้อื่น ผ่านการถาม การฟัง การสังเกต การสังเคราะห์มากกว่าการวิเคราะห์ เพราะนักเรียนสามารถคิดเองได้ ถ้าเราเข้าถึงเขา สร้างความไว้วางใจ และความรู้สึกมั่นใจ มั่นคงให้แก่เขาได้ ฟังเขา เชิญชวนให้เขาแสดงความคิดเห็น ชม และกระตุ้น ส่งเสริมการใช้จุดแข็งของเขา” เมื่อจบสัมมนาในเรื่องนี้ ผู้เขียนก็เลือกไปเข้าห้อง Deep listening อยากให้ติดตามเทคนิคนี้ในตอนต่อไปค่ะ